

Yttrande över betänkandet Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun (SOU 2023:58)

Sammanfattning

Södertälje kommun ställer sig försiktigt positiv till den utvecklade samverkansmodell för kulturområdet som föreslås i betänkandet. Utredningens fokus på decentralisering och flernivåsamverkan, administrativa förenklingar och minskad detaljstyrning välkomnas. Likaså den vikt som tillskrivs kommunerna för ökad delaktighet i kulturlivet och intentionen att stärka kommunernas mandat.

I och med att Stockholms län står utanför kultursamverkansmodellen idag har vi svårt att bedöma vilken påverkan den utvecklade modellen skulle ha på regionen generellt och Södertälje kommun specifikt. Vi ser positivt på att övergå till mer konkreta kultursamverkansplaner och att modellen breddas till fler konst- och kulturområden. Vi är även positiva till att respekten för konstnärlig frihet skrivs in som villkor för bidragsgivningen och till det nya samverkansstöd som föreslås. Att samla de riktade statsbidragen i ett samlat sektorsbidrag till kommunerna är ett bra förslag. Det är dock otydligt vilka kommuner som i förlängningen skulle omfattas av "kulturpåsarna" och få överta fördelningen av statsbidragen samt hur det blir för övriga kommuner.

Nedan redovisas Södertälje kommuns synpunkter på förslagen, med hänvisning till aktuella avsnitt och rubriker i betänkandet.

Ett vidgat system för kultursamverkan (avsnitt 9.1)

Ersätt kulturplanerna med levande samverkansbeskrivningar

Vi instämmer i förslaget. Att från statens sida släppa kravet på regionala kulturplaner och istället efterfråga mer konkreta, aktivitetsbaserade kultursamverkansplaner ser vi positivt på. Vi delar bilden att det skulle förenkla för alla inblandade parter att frångå de mer allmänna visions- och måldokumenterna och koncentrera planen till faktisk verksamhet som regionen och kommunerna vill samverka med staten om. Att låta staten utvärdera effekterna av arbetet med längre intervall och mer selektivt, istället för dagens system med löpande uppföljningar, låter mer givande och utvecklingsinriktat.

Samråd med det fria kulturlivet och kulturskaparna

Vi instämmer i förslaget. Att samråd ska ske med det fria kulturlivet och de professionella kulturskaparna i framtagandet av kultursamverkansplanerna är ett rimligt krav. Som utredningen poängterar är det viktigt att det fria kulturlivets och kulturskaparnas kunskap och resurser kommer med tidigt när regioner och kommuner planerar sin verksamhet. Vi är dock fundersamma kring hur urvalet av aktörer från det fria kulturlivet skulle gå till.

Villkor för fördelning av statsbidrag (avsnitt 9.2)

Inför krav på konstnärlig frihet

Vi instämmer i förslaget och delar bedömningen att det är särskilt lämpligt att lyfta in villkor om konstnärlig frihet i lagen om samverkan på kulturområdet. Det är ett rimligt krav att den som förmedlar statsbidrag enligt modellen för kultursamverkan ska visa hur den konstnärliga friheten respekteras och välja lämpliga organisatoriska arrangemang för att uppnå detta. Att det lämnas öppet för regioner och kommuner att själva utarbeta och beskriva formen för hur det ska ske är klokt, då förhållandena skiljer sig åt mellan olika regioner och kommuner.

En breddad modell med en ny anslagsstruktur (avsnitt 9.3)

Samlat sektorsbidrag till kommuner

Vi ställer oss positiva till förslaget att samla dagens riktade statsbidrag för kultur i skolan, kulturskola och folkbibliotek till ett sektorsbidrag som fördelas samlat till respektive kommun, i syfte att förenkla och minska administrationen. Att dessa kommunbidrag knyts till kultursamverkansmodellen och samlas inom samma anslag som andra medel till regional och kommunal kulturverksamhet är en viktig poäng. Dock tycker vi att det är otydligt hur förslaget påverkar olika kommuner. I utredningen anges att det i förlängningen bör vara möjligt att gå ännu längre och överföra substantiella delar av dessa stöd till "kulturpåsar" som kommunerna själva får fördela. I det sammanhanget nämns enbart kommuner som erhåller större summor i stöd. För mindre kommuner som inte enskilt kan erhålla en "kulturpåse" ska det istället göras möjligt att gå samman och i samverkan fördela statsbidragen. Här blir det otydligt och vi har svårt att överblicka konsekvenserna av förslaget.

Nytt samverkansstöd

Vi välkomnar förslaget att inrätta ett nytt samverkansstöd som möjliggör för kommuner och regioner att initiera samverkan med staten för att utveckla angelägen kulturverksamhet. Det är viktigt att det inom samverkansmodellen finns utrymme för nya initiativ att hitta finansiering, så att modellen stimulerar utveckling och att kulturen kan komma fler till del. I utvecklingen av Södertälje, inte minst som regional stadskärna, ser vi att dessa nya medel skulle vara ett välkommet tillskott. Här ser vi att kultursamverkansmodellen kan göra verklig skillnad för utvecklingen av Södertäljes kulturliv tillsammans med region, stat och det fria kulturlivet. Det förutsätter dock att ekonomiska resurser tillförs så att staten kan möta de samverkansinitiativ som väcks runt om i landet.

Gestaltad livsmiljö och andra nya områden

Vi ser positivt på att modellen öppnas upp för samverkan inom nya konst- och kulturområden och att det ges större utrymme för lokala bedömningar av vad som är aktuellt att samverka kring. Som utredningen lyfter fram är gestaltad livsmiljö ett sådant tänkvärt område. Vi ser dock en risk att nya samverkansområden kan tränga undan de etablerade om det inte tillskjuts ekonomiska resurser.

Utvecklade dialogformer (avsnitt 9.5)

Vi välkomnar förslaget att även kommuner, utöver regionerna, ska bjudas in till dialog på nationell nivå. Om det nationellt ska läggas större fokus på de politiska träffarna, är det viktigt att kommunerna finns representerade med sitt kulturpolitiska perspektiv. Att formerna för dialog på regional och lokal nivå i

ökad utsträckning lämnas till parterna att bestämma är lovvärt men som nämnts tidigare är vi fundersamma kring hur urvalet av aktörer från det fria kulturlivet skulle gå till.

Kommuner med statsbidrag till institutioner (avsnitt 9.6)

Särskilt om Stockholms län

I Södertälje finns i dagsläget en kulturinstitution – Oktoberteatern – som erhåller ett löpande statligt verksamhetsbidrag (2,6 miljoner kr år 2023). Att det bidraget skulle kunna fördelas av Region Stockholm inom kultursamverkansmodellen istället för att utgå direkt från Statens kulturråd har vi inga synpunkter på. I och med att fördelningen ska bygga på historiska nyckeltal borde den nya ordningen inte innebära någon skillnad för Oktoberteaterns bidrag. Snarare säkras denna basfinansiering vilket självklart är positivt för Oktoberteatern liksom för övriga etablerade kulturinstitutioner i länet. För nya verksamheter som vill ta sig in i samverkansmodellen är det istället det nyinrättade samverkansstödet som skulle vara aktuellt. För att främja utveckling är det således, som vi poängterat tidigare, av största vikt att det tillskjuts ekonomiska resurser för att möta dessa initiativ. Annars finns en risk att medelsfördelningen cementeras.

I detta ärende har kommunstyrelsen beslutat efter förberedande behandling i kultur- och fritidsnämnden.

Boel Godner (S)
Kommunstyrelsens ordförande